

גליון 504
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ואתה הרם את מטך

אמר משה לבני ישראל התיצבו וראו את ישועת ה', אמרו לו אימתי? אמר להם למחר, אמרו לו, רבינו משה אין בנו כוח לסבול. התפלל משה, באותה שעה הראה להם הקדוש ברוך הוא קבוצות קבוצות, תורמיות תורמיות של מלאכי השרת עומדים לפניו, אמר הקדוש ברוך הוא למשה, מה תצעק אלי, אם מפני בני הרי שכבר נתרציתי להם, הרי המוריה כבר נעקר ממקומו ומזבחו של יצחק הבנוי עליו ומערכתו הערוכה עליו, ויצחק כאילו עקוד עליו ונתון עליו על גבי המזבח, ואברהם כאילו פשט ידו ולקח במאכלת לשחוט את בנו. ולא עוד, אלא שבאו אברהם יצחק ויעקב, ועמדו לפני הקדוש ברוך הוא כשנגלה על הים, ושנים עשר שבטים באו גם הם ועמדו אחורי המרכבה. אמר הקדוש ברוך הוא למשה, משה, עבדי ונאמני עמדו מקבריהם והם עומדים בתחינה לפני על בניהם שנתונים בצרה, ואתה עומד ומרבה בתפילה. אמר לו משה, ומה בידי לעשות? אמר לו הקדוש ברוך הוא, "ואתה הרם את מטך" ותבוא ותרוםם ותפאר, ותיתן שיר ושבח, גדולה ותפארת והודייה למי שהמלחמות שלו.

(מדרש שכ"ט בשלח יד)

פרשת השבוע

יוסיף לראות את פני אחיו לעולם. ופנה לרבני עירו לשאול את פיהם, אם שבועה זו עומדת בתוקפה גם לאחר שכבר מת אחיו. שאלה זו נתנה מקום למשא ומתן של הלכה ולפלפולים וחקירות עמוקות בהלכות שבועות.

והנה יחזקאל הצעיר שכבר נתפרסם בתור העילוי מאפטא, שמע על השאלה הזאת אשר גם רבו החריף והשנון מצא מקום להתגדר בה בחריפותו ובפלפולו, ופנה לרבו ואמר, תמה אני על גדולי דורנו המחפשים דרך רחוקה בתלמוד ובפוסקים, אם יש היתר לשבועה זו, ושכחו לגמרי כי דבר זה כתוב מפורש בתורה להיתר. שמע רבו החריף את דברי תלמידו הצעיר והשתומם ואמר לו, אם חכם תלמידי פתח פיך ויאירו דבריך. הדבר פשוט מאד, ענה יחזקאל הצעיר, והלא כך אמר משה לישראל (שמות יד יג) 'כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עד עולם'. ובכל זאת נאמר אחרי זה בפסוק ל' 'זירא ישראל את מצרים מת על שפת הים'. והרי לפנינו ראייה ברורה כי מה שרואים את פני האדם לאחר מותו לאו שמה ראייה, ולא על זו חלה השבועה.

אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם (יד – י"ג) מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל לנדא ה"נודע ביהודה" זיע"א, שהתפרסם כבר בילדותו כחריף ושנון מאד. שפעם כשלמד תורה מפי רבו הרה"ק רבי יצחק אייזיק סג"ל מלודמיר, והוא אז כבן שנים עשרה שנה. התנגחו והתווכחו גדולי ישראל בפולין, על שאלה אחת שבאה לפניו, בדבר שני אחים אשר שנים רבות חיו באהבה ואחיה, והיו שותפים במסחר וקנין, ונשאו ונתנו באמונה. אבל פתאום התחיל השטן לרקד ביניהם, פרצו סכסוכים, קטטות ומריבות, שגרמו לפירוד גמור בין האחים, עד שאחד מהם קפץ ונשבע שבועה חמורה שאין לה התרה, שלא יוסיף לראות את פני אחיו לעולם. שבועה זו דכאה את רוחו של האח השני, עד כי אחוהו השבץ ומת רח"ל.

האח החי נפשו היתה מרה עליו, רגשי נוחם אכלו את לבו ובשרו, כי ידע והרגיש שהוא בקצפו וחרון אפו, היה הגורם למותו הפתאומי של אחיו, הוא רצה לבוא ולראות את פני אחיו המת ולבקש ממנו מחילה וסליחה, אבל נזכר בשבועתו אשר נשבע בשעת כעס, שלא

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:37 ת"א: 5:38 ר"ת: 6:11

פרשת בשלח-שירה

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:21 ת"א: 4:35

צַעֲשֵׂה שְׂהִיָּה

בהגיעו נוכח לדעת כי לא כל כך קל להיכנס אל החבר כפי שדימה, משרת במדים מצוחצחים עמד בדלת ושאל לשמו, משאמר לו את שמו, נכנס אל אדוניו, אך חיש מהר חזר ואמר לו כי האדון אינו זוכר שם כזה, ובכלל הוא עכשיו עסוק מאד, אולי יטריח את עצמו ויבוא בעוד כמה ימים. עצוב ומבויש עמד החבר הטוב ליד דלת חברו שהתנכר לו, הוא לא ידע מה יעשה עתה אחרי שאת כל תקוותיו הוא תלה בחברו זה, המשרת שראה בצערו, הסביר לו כממתיק סוד כי אדוניו איש קשה מאד, ומאז שהתעשר נהיה קמצן גדול שאינו פורם מפתו לעני, אין הוא מרשה שעני יעבור את סף ביתו, כאילו היה מפחד שמישהו יקח ממנו את רוב עושרו אמר המשרת.

שעה קלה עוד עמד החבר העני ליד דלת חברו העשיר, אחר הלך במפח נפש וחזר לביתו בידיים ריקות. אולם יותר מכל ציער אותו העובדה, שדווקא חברו הטוב היה זה שהתנכר לו בצורה מכוערת כל כך, ולא זכר כי כאשר מטה ידו הוא התחלק אתו חברו ברכושו שווה בשווה, מחשבה זו לא נתנה לו מנוח, עד שחלה וכעבור ימים מספר נפטר מן העולם. באותו יום ממש קרה אסון לחבר העשיר ואף הוא נפטר והלך לעולמו.

שתי הנשמות הגיעו השמימה בעת ובעונה אחת, והתייצבו בפני בית דין של מעלה, החבר העני לא היה צריך לחכות הרבה, מיד נקבע דינו ללכת ולתפוס את מקומו הראוי בגן עדן, נשמתו האירה עתה יותר ממלאך, וכי דבר זה קל בעיניכם, בעל צדקה שכזה. אולם השני זה שמת כעשיר כילי, נתבע למשפט קשה ביותר, האשמה היתה כי לא רק שגירש עניים הרבה שבאו כדי לקבל ממנו פרוסת לחם, אלא התנכר לחברו הטוב שעור לו בשעת דחקו, הוא נמצא אשם במיתת חברו לפני זמנו, שערי גן עדן ננעלו בפניו ולעומתם נפתחו בפניו שערים אחרים, אולם החבר הטוב לא נח ולא שקט, הוא התייצב בפני בית דין של מעלה וביקש רחמים על חברו, באומרו כי איך יוכל הוא לשבת וליהנות בגן עדן, שעה שחברו נמק שם באיזה מקום בגללו, הוא ביקש והתחנן, עד שבית דין של מעלה החליט כי ההחלטה תימסר לידי, הוא שיחליט בעצמו מה לעשות עם חברו שפשע נגדו. מבלי לחשוב הרבה ביקש ישלחו את שנינו שנית לעולם הזה, ויתנו לחברי הודמנות לתקן את מה שעיוות. בית דין של מעלה הסכים לכך, המשיך הבעש"ט לספר.

כך ירדו שתי הנשמות פעם נוספת לעולם הזה, החבר הטוב לא רק שהסכים לוותר על גן העדן, אלא קיבל על עצמו חיי צער ועוני כדי לאפשר לחברו לתקן את מעשיו ולחזור בתשובה. ביום מסוים ובשעה מסוימת, נולדו שני ילדים להורים שונים ובערים שונות, אחד מהם נולד להורים עשירים גדולים, ואילו השני נולד להורים עניים ומרודים החוזרים על הפתחים,

כל דבר קטן או גדול בעולם הזה הוא על פי השגחה פרטית פעם אחת כשישב הבעל שם טוב הקדוש זיע"א בחדרו, נפתחה הדלת בלאט והשמש הודיע כי יהודי בלתי מוכר רוצה להיכנס אל הבעש"ט, יכנס, אמר הבעש"ט. האורח היה יהודי במיטב שנותיו וניכר היה מבגדיו ומכל התנהגותו כי הנו סוחר עשיר. לשאלת הבעש"ט לשם מה בא אליו? ענה האיש כי ברוך השם לא חסר לו דבר, אך כיון ששמע רבות על הבעש"ט הוא רצה לראות אותו ולקבל ברכה מפיו. הבעש"ט שקע בהרהורים לשעה קלה, אחר כך אמר בארשת רצינית, כתוב "כי מה מצעדי גבר כונו" כל דבר קטן או גדול בעולם הזה הוא על פי השגחה פרטית. אספר לך סיפור:

היה היו פעם שני ילדים קטנים שהיו חברים טובים, יחד למדו ב"חדר", יחד שיחקו בשעות הפנאי והיו קשורים זה לזה בלב ונפש. השנים חלפו והנערים גדלו, הם התחננו והקימו להם בתים, דרכיהם נפרדו ושניהם שלחו ידם במסחר בו הצליחו בתחילה שניהם גם יחד. אולם כעבור זמן מה נתהפך הגלגל, ואחד מהם איבד את כל הונו עד שהתרושש לגמרי ונהיה עני מרוד, הוא נזכר עתה בחברו הטוב והחליט לנסוע אליו ולבקש את עזרתו, אמר ועשה. נסע לעיר מגוריו של חברו העשיר ונכנס אליו כדי לספר לו על מצבו העגום ולבקש עזרתו, החבר העשיר קיבל את ידידו מוכה הגורל בסבר פנים יפות, הם שוחחו שעה ארוכה, העלו זכרונות מימים עברו, ותוך כדי כך נודע לחבר העשיר על מצבו הדחוק של ידידו, עד כדי כך הוא ירד מנכסיו, שאפילו הבגדים בהם בא לא היו שלו. מצב ידידו נגע ללב החבר העשיר, הוא ניחם אותו ועודדו באומרו, כי השם יתברך לא יעזבנו ועל כן אל לו ליפול ברוחו, הוא הוסיף ואמר הנה עור לי השם ונתן לי רכוש לא מבוטל, עתה אני אעזור לך בשעת דחקך ואעמיד אותך על הרגליים, באמרו זאת קרא למנהל החשבונות שלו וביקשו לעשות חשבון מדויק של כל המזומנים אשר ברשותו, הנה ידידי היקר אתחלק אתך ברכושי כדי שתוכל להתחיל הכל מחדש. באומרו זאת הוציא סכום נכבד של כסף ונתנו לחברו. דמעות עמדו בעיני החבר העני, דמעות של גיל והכרת תודה, הוא נטל את הכסף, לחץ את יד חברו ונסע הביתה, והנה נתקיימה בו ברכת הידיד שחילק עמו את רכושו, הוא חזר ושלח ידו במסחר והפעם הצליח עד כי הכפיל ושילש את רכושו במשך זמן קצר והפך לעשיר מופלג.

באותו זמן בדיוק קרה עם החבר בדיוק ההפך, הוא החל להפסיד במסחרו וירד מטה מטה, עד שהתרושש ונהיה עני ואביון. עתה חשב הגיע תורו שלו ללכת אל חברו שיעזור לו בשעת דחקו, הוא שאל בגדים ולווה כסף להוצאת הדרך, ויצא לעיר בה גר חברו,

משל ונמשל

כומר או שיכור

משל לשר מכובד אחד שנסע בכרכרה כשבדרך ראה שיכור ישן בשלולית של בוג' על אם הדרך. רעיון שובב עלה במוחו והוא החליט להשתעשע עם השיכור: הוא ציווה על משרתיו לקחת את השיכור לביתו המפואר, לרחוץ ולהלביש אותו ולאחר-מכן להשכיב אותו במיטה מפוארת כשליד המיטה ינחו בגדי כומר. "כאשר יתפכח השיכור משכרותו, גשו אליו ודברו עמו בהכנעה כאילו היה כומר רם-נעלה" הורה להם השר.

המשרתים שמחו לשתף פעולה עם התרגיל. הם ציפו בקוצר עיניים לרגע בו השיכור יירגע ויפקח את עיניו. כשהדבר קרה הם מיהרו לגשת אליו. "אבינו הכומר, האם נוכל להגיש לך משהו לשתות?" "אדוננו הכומר, האם תרצה לטעום משהו?" "כומר נכבד, כיצד נוכל לעזור לך?" השיכור שכבר התפכח מיינו בהה בהם בחוסר הבנה. האם הוא כומר? חשב לעצמו. הוא לא זכר כי הוא היה אי-פעם כומר! מצד שני, כולם קוראים לו כומר, ואפילו ליד מיטתו מונחים בגדי כמורה. אולי הוא לקה באמנויה והוא אכן כומר? החליט השיכור לעשות בדיקה פשוטה. הוא יבקש מהמשרתים להביא לו את ספרי הלימוד של הכמרים. אם הוא יקרא בספרים ויבין מה שכתוב בהם, כנראה שהוא אכן כומר; אם הוא לא יצליח ללמוד מתוך הספר, כנראה שהוא לא כומר והאנשים האלה רק משטים בו. לבקשתו הביאו לו המשרתים את הספרים. הוא פתח את הספר הראשון, השני והשלישי ולא הבין מאום. הוא כבר עמד להסיק מכך שהוא אכן לא כומר, כשלתע חלפה במוחו מחשבה משונה: אולי כל הכמרים לא יודעים קרוא וכתוב, כמוהו? אולי כולם רק מעמידים פנים שהם קוראים מתוך הספרים עבי הכרס, כשלמעשה הם לא מבינים מה כתוב בהם? "כנראה שבכל זאת אני כן כומר" – חשב השיכור לעצמו.

הנמשל: אנשים רבים נוטים לראות את העולם דרך משקפיהם הצרות. הם בטוחים כי אם יש חסרון מסוים באישיותם, הם נוטים לטעון כי העולם כולו סובל מאותה חיסרון בדיוק, וכי אין עליהם לעשות כלום בנידון.

(בשם הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זיע"א)

הילד העני גדל והיה לעלם תוך סבל רב וחרפת עוני, הוא תפס אומנות אביו והחל לחזור על הפתחים, בדרך נודויו ממקום למקום הגיע הקבצן לעיר בה גר הילד השני, שגדל אף הוא בינתיים והפך לעשיר מופלג בהגדילו את עסקי אביו ובהרבותו את הונו. בלכתו ממקום למקום ומדירה לדירה, הגיע הקבצן שלנו אל דירת העשיר, לקול דפיקתו יצא בעל הבית, ובראותו את העני פנה אליו ואמר לו כנראה שאתה חדש בעיר זו, ואינך יודע כי אצלי אין העניים מקבלים מאומה, קבצני העיר כבר יודעים זאת ואין הם מטרידים אותי כלל. העני שלנו לא אכל כבר מזה שלושה ימים מאומה, בשמעו את דברי הרהב של בעל הבית, נפל במקום ומת.

ואתה, שאל הבעש"ט את הסוחר, מה דעתך על אותו אדם שנתן לעני למות לפני דלת ביתו? עיני הבעל שם טוב העמיקו לחדור בהביטו על האדם העומד לפניו, והאורח שהיה עד כה שקט ושלוו ושמע את הסיפור בשוויון נפש, נודעו לפתע פתאום, החוויר כסיד ושפתותיו החלו רוטטות, הוא התאמץ וחזר והתאמץ לאמר משהו, אך לא יכול היה להוציא הגה, הוא נזכר עתה בעני שדפק על דלתו, וראה בעיני רוחו את דמותו המצומקת, היה זה רק לפני ימים אחדים, ופניו המורעבות של העני נצטיירו עתה לפניו בבהירות מדהימה. אז כשהעני נפל לפניו מת, לא נגע הדבר אל לבו כלל וכלל, רק עתה עמד על משמעותו המלאה של הפשע המתועב הרובץ על מצפוננו, מחשבה זו הוציא אותו מכליו כליל, והוא פרץ בפני הבעל שם טוב בבכי מר:

מה אעשה? מירר הסוחר בבכי אני הרגתי את חברי הטוב שוויתר על גן עדן למעני. הבעש"ט שקע בהרהורים ונתן לאיש העשיר לבכות שעה ארוכה, הלה לא היה יכול להירגע ובקול חנוך מדמעות, שאל את הבעש"ט האין עוד תקווה בשבילי, האם לא אוכל לתקן זאת עוד? כן, יש עדיין תקווה בשבילך השיב הבעש"ט, עליך ללכת ולחפש את היתומים של אותו עני שמת לפני דלת ביתך, לחפש אותם ולדאוג לכל מחסורם לכל ימי חייהם, יתר הכסף שיש לך, תחלק בין העניים ואל תהנה ממנו יותר, עליך לחזור בתשובה בכל לבך ולבקש את השם יתברך שימחול לך על אותו עוון, תשובה תפילה וצדקה, אלה הם התקווה שלך לכפרה, סיים הבעש"ט הקדוש. היהודי העשיר קיבל על עצמו את תיקון התשובה שנתן לו הבעש"ט. ואחרי שנים של חיים בתשובה ומעשים טובים, נסתלק לבית עולמו צדיק ונקי.

צ'ין אדם לחברו

יהודי כדינר של זהב

הרה"ק רבי מרדכי מלעכוביץ זיע"א (יומא דהילולא י"ג שבט) היה אומר: אדם מישאל יש לראותו כדינר של זהב אם גם לפעמים מעלה חלודה או מלוכלך ברפש צריך לרחצו ולמרקו ואז יחזור אליו אורו.

אהבת חנם

מספרים על הרה"ק רבי יחזקאל מקאומיר זיע"א (יומא דהילולא י"ז שבט), שראה פעם בתשעה באב יהודי אחד בשעה שאמר הקינות. נגש אליו אחד וביקש ממנו שילך עמו לכתוב לו אגרת בענין נחוץ. והיה קשה לאיש לעשות אותו דבר, כי איך מניח זה מפני זה? ואמר אליו הרבי: מה אתה מתאבל על חורבן בית המקדש, ומפני מה חרב על שנאת חנם? והתיקון הוא אהבת חנם ונמצא זה הוא תיקון שכינה יותר ממה שאתה מתאבל.

הצדיק שעשה חסד בגופו

מנהגו של הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש זיע"א (יומא דהילולא י"ג שבט) היה להכין הרבה קרשים, כדי להשאיל אותם אחרי יום הכפורים לעניי העיר לשם הקמת סוכותיהם. פעם אחת בא אליו בערב סוכות סנדלר עני והוא צולע ברגלו האחת, בבקשה להשאיל לו כמה קרשים לסוכה, הצדיק השיב לו כי כבר אולו כל הקרשים, ולצערו לא יוכל לעזור לו. וילך העני לחפש קרשים במקום אחר, וראה הצדיק מבעד החלון, שהוא הולך מבית לבית לבקש קרשים. נכמרו רחמיו על העני, פרץ בבכי ואמר: רבונו של עולם, ראה נא עד כמה גדולה

והביבה מצות סוכה לבני ישראל, ועד כמה הם מוסרים נפשם עליה, בחוץ יורד עכשיו גשם, ורפש וטיט ברחובות העיר, ובכל זאת הולך הסנדלר העני הזה עם רגל שבורה, בנעלים קרועות, ומחפש קרשים כדי שיוכל לקיים מצות סוכה, השקיפה איפוא ממעון קדשך מן השמים, וברך את עמך ישראל ופרוש עליהם סוכת שלומך. ואחרי זה עלה הרבי על גג ביתו, פירק מגג כמה קרשים, וציוה למשרתו לרוץ אחרי הסנדלר ולתתם לו, ויצוהו אף לעזור לו בבנין הסוכה, כי היה זה ערב שבת, שהטורח מרובה בו ביותר.

להימנע מפרסום

מסופר על הרה"ק רבי נחמיה הלוי מדובראוונא זיע"א (יומא דהילולא ט"ו שבט). פעם נסע ברכבת וישב לו מוצנע בפניה אחת אחוז במחשבותיו. בתוך הקרון נסע גם אחד מגאוני ליטא. כאשר הכיר ברבי נחמיה שאינו נוסע רגיל, נכנס עמו בדברים. והתפתחה ביניהם שיחה תורנית עמוקה וממושכת, עד שמרוב התפעלות קרא הלה: איך זה שלא יודעים מכם? חייך רבי נחמיה ואמר: אספר לכם מעשה. רוכל ספרים אחד שהיה מסובב מעיירה לעיירה נודמן לשוב אחד והוזמן על ידי רב המקום לסעוד על שולחנו. כאשר נכנס האורח לבית הרב, הופתע לראות את ארון הספרים הגדול בבית. קרא אל הרב בהתפעלות, הרי אתם יכולים להתעשר במכירת ספרים יקרים כאלו. אמר לו הרב תמיחני עליך, וכי ספרי עומדים למכירה?

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ג שבט

הרה"ק רבי יהודה יעקב שמשון שפירא מואסלאס ב"ר פינחס מקאריץ (תקס"ח)
הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש ב"ר נח (תק"ע)
רבי יוסף מנחם בריזל מנאנאש (נקרא בשם רבי יוועף נאנאשער) ב"ר יעקב (תקפ"ט)
יום ראשון י"ד שבט
הרה"ק רבי יעקב יהושע ב"ר צבי הירש אב"ד פפד"מ (פני יהושע - תקט"ז)
הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר ב"ר שרגא פייבל מגריצא (תרנ"ד)
יום שני ט"ו שבט
הרה"ק רבי שלמה יהושע דוד מראדזימין ב"ר יעקב אריה (תרס"ג)
יום שלישי ט"ז שבט
הרה"ק רבי שלום מרדכי הכהן שוואדראן מברעז'אן ב"ר משה (המהרש"ם מברעז'אן-תרע"א)
יום רביעי י"ז שבט
הרה"ק רבי משה מקיטוב ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט הקדוש - תצ"ח)
הרה"ק רבי יחזקאל מקוומיר ב"ר צבי הירש (תלמיד החוזה - תרט"ז)
הרה"ק רבי חיים פאלאג'י ב"ר יעקב (תרכ"ח)
יום חמישי י"ח שבט
הרה"ק רבי משה מלאדמיר ב"ר שלמה מקארלין (תקפ"ט)
יום שישי י"ט שבט
הרה"ק רבי שמואל מסלונים ב"ר יחיאל מיכל אהרן (דברי שמואל - תרע"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רספרים יוסף הדרים על הפערים.

המפסיק ממשנתו (ט"ז)

א) יזהר שלא יתנמנם באמצע לימודו, דמשכח תלמודו. (עיין סנהדרין, דף ע"א ע"א)
ב) אם מפסיק באמצע פסוק, עובר בשני איסורים. א. המפסיק ממשנתו. ב. שאין להפסיק באמצע פסוק, וכדאיתא בגמרא מגילה (דף כ"ב ע"א) כל פסוקא דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן ליה. (ספר גם אני אודך)
ג) אם הולך בדרך ויודע שיצטרך להפסיק מלימודו, מכל מקום אל ינעם מלהתחיל בלימוד, וילמד כמה שיוכל. (כבוד התורה, עמוד מ"ה, סעיף מ"ד)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ ומכל החברות

052-7655-222

לזכות

הר"ר פינחס צבי הי"ו

בן פייגא מלכה ע"ה

לאורך ימים ושנים טובות וח"ו